

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (Case study) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารที่มีผลต่อการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ในพื้นที่บ้านท่ากู๋ ตำบลท่าปลาตุ๊ก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ทำศึกษาจากเอกสารต่างๆ ตลอดจนการพูดคุยข้อมูลเบื้องต้นกับผู้รู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาวิจัยนี้ มีการเก็บข้อมูลจากประชากรด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง และใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรมต่างๆ ของประชากรในชุมชนที่เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหาร เพื่อให้เข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และด้านเทคโนโลยี และบริบทของปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารที่มีผลต่อการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชน แล้วนำข้อมูลภาคสนามมาวิเคราะห์และจัดหมวดหมู่ข้อมูลดังกล่าว เพื่ออธิบายให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคที่มีผลต่อการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเป้าหมาย โดยผู้วิจัยได้กำหนด แนวทาง ขั้นตอน และวิธีดำเนินการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

- 3.1 การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้น
- 3.2 เครื่องมือและการเลือกใช้เครื่องมือในการศึกษา
- 3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การตรวจสอบข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้น

3.1.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารที่มีผลต่อการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและทำความเข้าใจในแนวคิดทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะสามารถอธิบายประเด็นที่สนใจได้ โดยทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหาร
- 2) แนวคิดวัฒนธรรมชุมชนและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม
- 3) แนวคิดนิเวศวิทยาวัฒนธรรม
- 4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหาร

3.1.2 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน

หลังจากเลือกพื้นที่ที่จะทำการศึกษาวิจัยได้แล้ว ผู้วิจัยได้เข้าพื้นที่เพื่อประสานงานกับผู้นำชุมชน และศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากแหล่งข้อมูล 2 ลักษณะ คือ ข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ ดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยได้สำรวจพื้นที่ของชุมชน สังเกตสภาพทั่วไปของชุมชน และได้ทำแผนที่อย่างคร่าวๆ เพื่อให้เห็นภาพที่ตั้งของชุมชนตลอดจนเส้นทางคมนาคม และสภาพแวดล้อมทั่วไปของชุมชน อันที่จะนำไปสู่การศึกษาข้อมูลเชิงลึก ที่เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหาร ผู้วิจัยยังได้แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นกับบุคคลภายในชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้อาวุโส เจ้าหน้าที่ของรัฐ พ่อบ้าน แม่บ้าน กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มเยาวชน พร้อมทั้งยังได้แนะนำตัวผู้วิจัยเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน นอกจากนี้ยังได้สังเกตกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อให้เข้าใจในระบบความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมสังคมของชาวบ้านในชุมชน

ข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ได้แก่ ข้อมูลจากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านของคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช. 2ก) ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของหมู่บ้านท่ากู่ (จปฐ.) ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลทาบลาตุค ข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมการเกษตรอำเภอแม่ทา ซึ่งข้อมูลทั้งหมดนี้ประกอบไปด้วย ข้อมูลแสดงที่ตั้งอาณาเขต ดินและการใช้ที่ดิน แหล่งน้ำ ป่าไม้ สภาพภูมิประเทศ จำนวนครัวเรือน ข้อมูลช่วงอายุ บริการสาธารณสุข พื้นฐานความรู้ ผลผลิตของชุมชนและสภาพทางเศรษฐกิจ โดยเก็บข้อมูลเหล่านี้จากหน่วยงานราชการ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลทาบลาตุค สถานีอนามัย ทาป่าสัก สำนักงานส่งเสริมการเกษตรอำเภอแม่ทา หน่วยพิทักษ์อุทยานฯ ที่ ขด.4 (ท่ากู่) และที่ว่าการอำเภอแม่ทา รวมทั้งข้อมูลรายงานที่เกี่ยวกับองค์ความรู้ สถานการณ์และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคอาหารของชุมชนชนบท โดยได้ข้อมูลเหล่านี้จากเอกสารวิชาการ สัมมนา บทความวารสาร รายงานสถานการณ์ และการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 เครื่องมือและการเลือกใช้เครื่องมือในการศึกษา

เมื่อได้สำรวจพื้นที่และได้ทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของพื้นที่ศึกษาแล้ว ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่มีผลต่อการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคอาหาร ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลและคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริง และเพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

3.2.1 การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์เพื่อหาข้อเท็จจริงในแนวคิด ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิดที่ผู้วิจัยต้องใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์พูดคุย และสังเกตพร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กัน ในประเด็นคำถามที่กำหนดไว้กว้าง ๆ ล่วงหน้า ซึ่งอาจยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ของการสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียดข้อมูลตรงตามประเด็นในการศึกษา ดังนี้

1) บริบทของชุมชน

- ลักษณะสภาพทั่วไปของชุมชน ได้แก่ ที่ตั้ง อาณาเขตและสภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัย สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ ลักษณะทรัพยากรธรรมชาติ การคมนาคมและสาธารณูปโภค
- ประวัติความเป็นมาและการเปลี่ยนแปลงของชุมชน
- ลักษณะการปกครอง
- ประชากรและโครงสร้างประชากร
- สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

2) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคอาหารของชุมชน

- ลักษณะการบริโภคอาหาร
- แหล่งอาหาร
- การแสวงอาหาร
- การประกอบอาหาร
- การถนอมอาหาร

3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคอาหารของชุมชน

- ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ
- ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม

- ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ
- ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

3) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารที่มีผลต่อการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

- การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารที่มีผลต่อการใช้ทรัพยากรดินและป่าไม้ของชุมชน
- การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารที่มีผลต่อการใช้ทรัพยากรน้ำของชุมชน

3.2.2 แบบสังเกตการณ์ ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เป็นการสังเกตการณ์ของสภาพโดยทั่วไปในชุมชนที่ทำการศึกษา โดยการเน้นการสังเกตพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหาร ได้แก่ แหล่งอาหาร การแสวงหาอาหาร การปรุงอาหาร การถนอมอาหาร และลักษณะของการบริโภคอาหารของชุมชน เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่เก็บได้เปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

3.2.3 แบบบันทึกภาคสนามและบันทึกประจำวัน จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ โดยบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ในการเข้าไปเก็บข้อมูลแต่ละวัน โดยแยกบันทึกคำถามประเด็นที่จะศึกษา เพื่อนำมาวิเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูลสร้างข้อสรุปเป็นระยะๆ เพื่อไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมและตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องต่อไป

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลไว้เป็นขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

หลังจากผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ทำการศึกษาวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้เตรียมความพร้อมในด้านความรู้ ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน เช่น ชื่อห้าม ความเชื่อ เตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ เช่น เครื่องเขียน กล้องถ่ายรูป เทปบันทึกเสียง ผู้วิจัยได้เข้าไปในพื้นที่ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2543 จนถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2544 โดยผู้วิจัยได้เดินทางเข้าไปในหมู่บ้านเป็นช่วงๆ ใช้เวลาในแต่ละครั้งประมาณ 2 – 3 วัน โดยในช่วงแรกได้ดำเนินการติดต่อกับผู้ใหญ่บ้านทาภู ผู้วิจัยได้แนะนำตนเองและแจ้งวัตถุประสงค์ของการมาให้ทราบ ซึ่งได้รับการต้อนรับที่อบอุ่นและเป็นที่น่าพอใจของคนในชุมชน

การปฏิบัติตนในวันแรกในพื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจสภาพทั่วไปของชุมชน อันประกอบด้วย เส้นทางการคมนาคม สภาพแวดล้อมทางกายภาพ แหล่งน้ำ สภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัย สถานที่สำคัญของชุมชน และอาณาเขตติดต่อกับชุมชนอื่น

3.3.2 การกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก

ในขั้นตอนของการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งใช้เวลามาระยะหนึ่ง นอกจากผู้วิจัยจะได้แนะนำตัวและสำรวจข้อมูลพื้นฐานแล้ว ผู้วิจัยยังได้สอบถามถึงแหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคลของชุมชน จากการพูดคุยกับชาวบ้านในหมู่บ้านตามขอบเขตของประชากรที่ทำการศึกษา 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กลุ่มผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้อาวุโสในชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน กลุ่มพ่อบ้าน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกร ผู้นำทางพิธีกรรม กลุ่มเยาวชน และกลุ่มของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข พัฒนาการ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรครูในโรงเรียนบ้านท่ากู๋ หลังจากผู้วิจัยได้สนทนาพูดคุยและร่วมทำกิจกรรมต่างๆของชุมชนไปบ้างพอสมควร จึงได้เลือกผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อทำการสัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามที่สร้างไว้ โดยพิจารณาว่าผู้ให้ข้อมูลหลักจะต้องเป็นผู้รู้และเป็นที่ยอมรับของชุมชน กล่าวพูด กล่าวแสดงออก และสามารถอธิบายเรื่องราวต่างๆ ในชุมชนได้ชัดเจน การกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Snowball Sampling จากการสอบถามพูดคุยกับชาวบ้านว่าใครจะเหมาะสมในการเป็นตัวแทนของคนทั้งชุมชนในการตอบประเด็นคำถามการศึกษาวิจัยนี้ เมื่อได้ผู้ให้ข้อมูลหลักแล้วผู้วิจัยได้นำมาวางแผนการจัดการกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักอีกครั้ง โดยผู้วิจัยได้แยกผู้ให้ข้อมูลหลักออกเป็น 3 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

- 1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ ได้แก่
 - 1.1) นายสุพัฒน์ กันธิมาพงศ์ ผู้ใหญ่บ้านท่ากู๋
 - 1.2) นายจำลอง พวงเกี๊ยะ ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน, หมอพื้นบ้าน, ผู้นำพิธีกรรม
- 2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่
 - 2.1) พ่อตา พวงเกี๊ยะ ผู้อาวุโสในหมู่บ้านท่ากู๋
 - 2.2) พ่อหนานสิงห์ เสนางาม ผู้อาวุโสในหมู่บ้านท่ากู๋, หมอพื้นบ้าน
 - 2.3) พ่อทวีศักดิ์ จันตา ผู้อาวุโสในหมู่บ้านท่ากู๋
 - 2.4) นางอุไรรัตน์ แก้วพงศ์ ประธานกลุ่มแม่บ้านหมู่บ้านท่ากู๋
 - 2.5) นางยุพิน มีพันธ์ สัก แม่บ้าน

2.6) นางศรีนวล พวงเก้	แม่บ้าน
2.7) นายวิสันท์ มีพนัสศักดิ์	ประธานกลุ่มเยาวชนหมู่บ้านท่ากู๋
2.8) นายมา นำจันทร์	เกษตรกรหมู่บ้านท่ากู๋
2.9) นายบุญใส ชัยมาสพงศ์	เกษตรกรหมู่บ้านท่ากู๋
2.10) นายสมภพ เสนางาม	เจ้าของร้านขายของชำ
2.11) น.ส. คุญฎี ทองสุวรรณ	เจ้าของร้านขายของชำ
- 3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่
3.1) นายฟิลิป จันตา	ครู โรงเรียนบ้านท่ากู๋
3.2) นางอุไร เป็นพนัสศักดิ์	เจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบลท่าปลาคุก
3.3) นางมัญจนา อนุสนธิ	เจ้าหน้าที่เกษตรตำบลท่าปลาคุก
3.4) นางเพ็ญศรี วุฒิวงศ์	ปลัด อบต. ท่าปลาคุก

3.3.3 การดำเนินการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชน และข้อมูลเจาะลึกตามประเด็นคำถามที่กำหนดไว้ในแต่ละวัตถุประสงค์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายรูปแบบ

ในระยะแรก ช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2543 – เดือนมกราคม พ.ศ. 2544 ผู้วิจัยทำการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยใกล้ชิดและให้เกิดการยอมรับจากชุมชน อันจะทำให้ชาวบ้านในชุมชนที่ศึกษาให้ความร่วมมือและพร้อมจะให้ข้อมูล ใช้การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับชาวบ้าน เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ได้แก่ งานบวช งานแต่งงาน งานศพ งานประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังทำการสังเกตวิถีชีวิตประจำวันของชาวบ้านไปด้วย หลังจากผู้วิจัยได้คุ้นเคยสนิทสนมกับชาวบ้านมาระยะหนึ่งแล้ว จึงได้ทำการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปและกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

ในระยะที่สอง ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 - เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2544 เป็นช่วงที่ผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูลแบบเจาะลึก โดยทำการสัมภาษณ์ในรายละเอียดตามประเด็นคำถามที่ตั้งไว้ ดังนี้

- 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของชุมชน ได้แก่
 - ที่ตั้ง อาณาเขตและสภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัย
 - ประวัติความเป็นมาและการเปลี่ยนแปลงของชุมชน
 - สภาพภูมิประเทศ

- สภาพภูมิอากาศ
- ลักษณะทรัพยากรธรรมชาติ
- การคมนาคมและสาธารณูปโภค
- ลักษณะการปกครอง
- ประชากรและโครงสร้างประชากร
- สภาพทางเศรษฐกิจ
- สภาพทางสังคม

2) ข้อมูลที่ตอบวัตถุประสงค์ โดยมีประเด็นคำถามดังนี้

- การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของชุมชน
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของชุมชน
- การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารที่ส่งผลต่อการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

ในระยะที่สาม ช่วงเดือนมิถุนายน- เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2544 เป็นช่วงที่ผู้วิจัยได้เข้าไปในหมู่บ้าน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนที่ยังขาดตามวัตถุประสงค์การศึกษาวิจัยที่ได้ทำการเก็บไปแล้วในครั้งก่อนแต่ยังขาดบางประเด็นอยู่ จึงจำเป็นต้องดำเนินการเก็บรวบรวมให้ครบถ้วนเพื่อให้สามารถทำการวิเคราะห์และประมวลผลให้สมบูรณ์

3.3.4 การบันทึกข้อมูล

ผู้วิจัยทำการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยวิธีบันทึกเทปอัดเสียงเพื่อเก็บข้อมูลให้ได้ตรงกับผู้ให้สัมภาษณ์มากที่สุด ในส่วนของข้อมูลที่ได้จากการสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม ได้ใช้วิธีการจดบันทึกทันทีที่สังเกตเห็น เพื่อป้องกันการลืมหรือจดบันทึกคลาดเคลื่อนกับข้อมูลจริงๆ

3.4 การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูล ในขณะที่เก็บรวบรวมข้อมูลควบคู่กันไปตลอดทุกครั้งอย่างละเอียด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครอบคลุมตามประเด็นคำถาม โดยการตรวจสอบครบถ้วนและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย และใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) ตรวจสอบแหล่งเวลา สถานที่ และบุคคลที่แตกต่างกันว่า ถ้าหากเวลาที่เก็บข้อมูลต่างกัน ข้อมูลที่ได้เหมือนกันหรือไม่ ถ้าหากสถานที่เก็บข้อมูลต่างกัน ข้อมูลที่ได้

เหมือนกันหรือไม่ หรือถ้าหากบุคคลที่ให้ข้อมูลต่างกันข้อมูลที่ได้เหมือนกันหรือไม่ และหากพบว่ามีข้อมูลที่แตกต่างกันผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลใหม่อีกครั้ง ทำการตรวจสอบจนปรากฏว่าข้อมูลที่ได้เหมือนกันแน่ใจว่าเป็นข้อมูลที่ถูกต้องแล้วและเป็นข้อมูลที่นำเชื่อถือได้แล้ว จึงทำการจำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบข้อมูลมาแล้ว จึงนำมาจัดเข้าเป็นหมวดหมู่ จำแนกประเภทของข้อมูล จัดลำดับประเภทของข้อมูลและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล เพื่อหาคำตอบให้แก่ปัญหาการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ได้กล่าวมาแล้ว โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.5.1 ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของชุมชนที่ศึกษา จากข้อมูลที่จัดเก็บและจัดหมวดหมู่เพื่อนำไปอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภคอาหาร ว่ามีความเกี่ยวข้องกันอย่างไรและโยงความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปรากฏการณ์ที่ศึกษาอย่างแท้จริง ซึ่งจะเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูล อันนำไปสู่ความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคอาหารดังกล่าว

3.5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาของการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยทำการจำแนกข้อมูลและจัดระบบของปรากฏการณ์ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และจากการสังเกตการณ์ทั้งที่มีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมภายใต้บริบทที่ทำการศึกษา แล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูล (Content Analysis) โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคอาหาร แนวคิดวัฒนธรรมชุมชนและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และแนวคิดนิเวศวิทยาวัฒนธรรม

ทั้งนี้เพื่อชี้ให้เห็นประเด็นปัญหาและอธิบายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยการอธิบายถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคอาหารของชุมชน และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคอาหารที่มีผลต่อการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบของการบรรยาย อธิบาย และสรุปวิเคราะห์